

“Koniec kliebok” v poľnohospodárstve - Prvé európske hodnotenie vplyvu od Copa-Cogeca

V súvislosti s nadchádzajúcou revíziou smernice o dobrých životných podmienkach zvierat sa na úrovni EÚ diskutuje o otázke používania kliebok. Koncept spopularizovaný európskou občianskou iniciatívou „Koniec doby kliebkovej“ paradoxne nikdy predtým nepodliehal žiadnemu hodnoteniu vplyvu. Keďže sa od Európskej komisie nedala očakávať žiadna štúdia na túto tému, Copa a Cogeca si objednali vôbec prvú komplexnú správu, ktorá by lepšie pochopila ekonomické, sociálne a environmentálne dopady takéhoto návrhu. Nie je prekvapením, že výsledky poukazujú na množstvo dôsledkov, ktoré boli doteraz vo verejnej diskusii úplne prehliadané.

Táto štúdia bola 31.5.2023 prezentovaná počas online podujatia s veľkou návštevnosťou tromi výskumnými inštitútmi^[1], ktoré pracovali na žiadosť Copa a Cogeca. Štúdia založená na známom modeli CAPRI sa zameriava na dva sektory a tri scenáre: zákaz pôrodných kliebok pre prasnice a obohatené kliebky pre nosnice s okamžitou transformáciou do roku 2025 (scenár A), transformácia do roku 2035 (scenár B) a transformácia do roku 2045 (scenár C).

Závery prezentované na podujatí výskumníkmi sú jasné: produkcia ošípaných môže klesnúť až o 23,6 % v závislosti od uvažovaného scenára. Prechod na systémy voľného pôrodu si vyžiada značné investície do nových koterčov a do rekonštrukcie existujúcich budov. V závislosti od toho, ako sa poľnohospodári rozhodnú, investičné náklady sa môžu pohybovať od približne 2,1 do 3,5 miliardy eur. V prípade produkcie hydiny by mal byť pokles nižší, ale podobné investície by sa dali očakávať na úrovni EÚ-27 v celkovej výške najmenej 3,2 miliardy eur.

V dôsledku toho bude mať pokles výroby vplyv na obchodnú bilanciu EÚ: Vo väčšine scenárov sa dopyt na domácom trhu nezníži úmerne s poklesom výroby, čo povedie k veľmi silnému zvýšeniu dovozu, najmä bravčového mäsa vo všetkých scenároch (medzi 1086 % a 43,7 %), ale aj vajec (medzi 18 % a 5 %). Vývoz z EÚ27 naopak prudko klesne v prípade bravčového mäsa a vajec. Vo všetkých troch scenároch bude obchodná bilancia EÚ27 v rámci týchto kľúčových druhov živočíšnej výroby do roku 2045 deficitná.

Postupné rušenie kliebok ešte viac ohrozí odolnosť a konkurencieschopnosť potravinového systému EÚ a zintenzívni našu závislosť od dovozu v čase, keď sa potravinová autonómia stáva vysoko strategickou.

Pre výskumníkov pravdepodobne vznikne ďalší veľký problém, poľnohospodári, ktorí implementujú túto transformáciu, nebudú mať prospech z trhovej prémie za svoje produkty, keďže celý sektor pôjde rovnakou cestou. Ako potvrdila táto štúdia, prechod na alternatívne systémy ustajnenia naruší príjmy vytvorené v priebehu času a urýchlil trend rastúceho dovozu v rámci súčasného obchodného rámca. Pri zvažovaní postupného vyradovania do roku 2025 vzrastie priemerná výrobná cena bravčového mäsa v EÚ-27 o 47,4 % v porovnaní s nárastom o 3,7 % v prípade vajec. Keď sa udelí 10- alebo 20-ročné prechodné obdobie, rast výrobných cien bravčového mäsa sa oveľa zníži a povedie k miernejším šokom pre spotrebiteľov. Zmeny výrobných a spotrebiteľských cien vajec sú menej významné vo všetkých scenároch (od 3,8 % do 0,3 %).

Ďalším kľúčovým zistením štúdie je, že postupné odstraňovanie kliebok takmer určite zintenzívni koncentráciu výroby vo väčších podnikoch, ktoré budú môcť investovať do transformácie, čo je v rozpore s víziou Európskej komisie pre poľnohospodárstvo, a najmä s víziou európskeho komisára pre poľnohospodárstvo. V rovnakom smere štúdia identifikuje aj jasné riziko zvyšovania rozdielov v rámci vnútorného jednotného trhu. Bez ohľadu na dĺžku prechodného obdobia bude mať postupné

vyradovanie kliebok trvalý rozdeľujúci vplyv na ekonomickú výkonnosť v západnej a východnej Európe.

Keďže časť našej výroby ošipovaných a vajec bude premiestnená, a ako sa uvádza v existujúcom hodnotení vplyvu Stratégie z farmy na stôl, toto premiestnenie povedie k únikom uhlíka, ako aj k vplyvu na biodiverzitu a dobré životné podmienky zvierat v krajinách, ktoré nie sú v súlade s našimi výrobnými normami. To by bol presný opak toho, o čo sa jeho propagátori snažili!

V komentári k týmto výsledkom Miguel Angel Higuera, predseda pracovnej skupiny Copa a Cogeca pre dobré životné podmienky zvierat povedal: „K dnešnému dňu nebola zadaná žiadna iná štúdia takéhoto rozsahu, aj keď jej rozsah bol obmedzený na dva sektory. Pre mňa to znamená, že väčšina diskusií v EÚ na túto tému je politická s veľmi čiastkovou víziou.“ K vyradovaniu kliebok M. Higuera poznamenal: „V zásade nie sme proti tomuto silnému spoločenskému dopytu. Táto štúdia jednoducho ukazuje jasný fakt: výber prechodného obdobia bude mať veľké dôsledky na výrobu, ziskovosť poľnohospodárov, zvýšenie cien pre spotrebiteľov a účinky koncentrácie. Môžem len zopakovať slová autorov tejto štúdie: Komisii sa odporúča, aby zvážila rámec vhodný na tento účel a zvládla prechod hladko, namiesto implementácie šokového scenára!“

Celé hodnotenie vplyvu a/alebo zhrnutie, ktoré pripravila Copa-Cogeca, si môžete stiahnuť tu:

<https://copa-cogeca.eu/publications>

[1] Inštitút poľnohospodárskej ekonomiky Nonprofit Kft. (AKI, Budapešť, Maďarsko), Nadácia pre vedu a vzdelávanie pre agropotravinársky sektor (FNEA, Varšava, Poľsko) a Európske centrum pre výskum poľnohospodárskej, regionálnej a environmentálnej politiky (EuroCARE GmbH, Bonn, Nemecko)